

პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL
ПЕРИОДИЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2346-8467

აგრო
AGRO
АГРО
NEWS

№1

ქუთაისი – Kutaisi – Кутаиси
2016

ჟურნალი წარმოადგენს
კავშირი იმერეთის აგროეკოლოგიური ასოციაციისა და
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აგრარული ფაკულტეტის
პერიოდულ-სამეცნიერო გამოცემას

სარედაქციო კოლეგია:

ლორთქიფანიძე როზა – (მთავარი რედაქტორი);
ავალიშვილი ნინო (სწავლული მდივანი);
ურუშაძე თენგიზი; პაპუნიძე ვანო; შაფაქიძე ელგუჯა; ასათიანი რევაზი; კოპალიანი როლანდი; ჯაბნიძე რევაზი; კინწურაშვილი ქეთევანი; მიქელაძე ალექსანდრე; ჭაბუკიანი რანი; ქობალია ვახტანგი; ფრუიძე მაყვალა; ჩანახიანი-ანასაშვილი ნუნუ; დოლბაია თამარი; ყუბანიშვილი მაკა; კვლენჯერიძე ნინო; ყიფიანი ნინო; ხელაძე მაია; კილასონია ემზარ; კვლიშვილი მანანა; ჩხიროძე დარეჯანი; ჯობავა ტრისტანი; წიქორიძე მამუკა; თავბერიძე სოსო; თაბაგარი მარიეტა; კილაძე რამაზი; მეტრეველი მარიამი; დვალაძე გულნარა; ნემსაძე მარიამი.

სარედაქციო კოლეგიის საზღვარგარეთის წევრები:

იოფე გრიგორი (აშშ); კავალიაუსკასი ვიდასი (ლიტვა); ჩუხნო ინნა (უკრაინა); ბელოკონევა-შიუკაშვილი მარინა (პოლონეთი); გასანოვი ზაური (აზერბაიჯანი); მამაძლოვი რამაზანი (თურქეთი); სანტროსიანი გაგიკი (სომხეთი); სალინდიევი ულტემურატი (ყაზახეთი).

The magazine is a periodical scientific publication of
Imereti Agro-ecological Association and
Akaki Tsereteli State University Faculty of Agrarian Studies.

EDITORIAL BOARD

Lortkipanidze Roza – (Editor in Chief);
Avalishvili Nino – (Academic Secretary);
Urushadze Tengiz; Papunidze Vano; Shapakidze elguja; Asatiani Revaz; Kopaliani Roland; Jabnidze Revaz;
Kintsurashvili Ketevan; Mikeladze Aleksandr; Chabukiani Rani; Qobalia Vaxtang; Fruidze Makvala; Chachkhiani-Anansashvili Nunu; Dolbaia Tamar; Kubaneishvili Maka; Kelendjeridze Nino; Kipiani Nino; xeladze Maia; Kilasonia Emzar;
Kevlishvili Manana; Chxirodze Daredjan; Jobava Tristan; Tsiqoridze Mamuka; Tavberidze Coco; Tabagari Marieta; Kiladze Ramaz; Metreveli Mariami; Gvaladze Gulnara; Nemsadze Mariam.

FOREIGN MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Ioffe Grigory (USA); Kavaliauskas Vidas (Litva); Chuxno Inna (Ukraine); Belokoneva-Shiukashvili Marina (Poland); Gasanov Zaur (Azerbaijan); Mammadov Ramazan (Turkey); Santrosian Gagik (Armenia); Sagyndykov Ultemurat (Kazakhstan).

Журнал представляет
Периодическое научное издание
Союза агроэкологической ассоциации Имерети и
Аграрного Факультета Государственного Университета Акакия Церетели

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Лорткипанидзе Роза – (главный редактор);
Авалишвили Нино – (Учебный Секретарь);
Урушадзе Тенгиз; Папунидзе Вано; Шафакидзе Элгуджа; Асатиани Реваз; Копалиани Роланд; Джабнидзе Реваз;
Кинцурашвили Кетеван; Микеладзе Александр; Чабукиани Рани; Кобалия Вахтанг; Фруидзе Маквала; Чачхიანი-Анасашвили Нуну; Долбая Тамар; Кубанейшвили Мака; Келенджеридзе Нино; Кипиани Нино; Хеладзе Маия;
Киласония Эмзар; Кевлишвили Манана; Чхиродзе Дареджан; Джобавა Тристан; Цикоридзе Мамука; Тавберидзе Сосо; Табагари Мариета; Киладзе Рамаз; Метревели Мариами; Гваладзе Гулнара; Немсадзе Мариам.

ЗАРУБЕЖНЫЕ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Иоффе Григори (США); Кавалиаускас Видас (Литва); Чухно Инна (Украина); Белоконева-Шиукашвили Марина (Польша); Гасанов Заур (Азербайджан); Маммадов Рамазан (Турция); Сантросян Гагик (Армения); Сагиндигов Ултемурат (Казахстан)

როლანდ კოპალიანი – თხილის წარმოების ზრდის დინამიკა
 საქართველოში რეგიონების მიხედვით _____ 9

ქეთევან კინწურაშვილი – კოფეინის ბანსაზღვრის და მისი მიღების
 ექსპრეს მეთოდი _____ 13

**Роза Лорткипанидзе – АГРОЭКОЛОГИЧЕСКАЯ СРЕДА ОСУЩЕННЫХ
 ПОЧВ МЕГРЕЛИИ _____ 18**

რეზო ჯაბნიძე – ღარბი, რომ განვითარდეს და აღორძინდეს _____ 22

Сантросян Г.С. – ЦЕННЫЕ ФОРМЫ АБРИКОСА “ХАРДЖИ” В АРМЕНИИ _____ 32

ნუნუ ჩაჩხიანი-ანასაშვილი – ბიოლოგიური მეთოდი ეკოლოგიურად
 სუფთა პროდუქტის მიღების ბარანტია _____ 35

**Roza Lortkipanidze, Nino Kelenjeridze – RAISING SOIL FERTILITY IN OLIVE
 PLANTATIONS VIA CLOVER CULTURES IN CONDITIONS OF
 TSKALTUBO DISTRICT _____ 40**

ვახტანგ ქობალია – მანღარინ „აღრეშლას“ ნუცეღარული თესლნერგების
 ფორმათა მრავალფეროვნების ბიო-მორფოლოგიური და
 სამეურნეო მაჩვენებლების შესწავლის შედეგები _____ 42

მარიეტა თაბაგარი, ვლადიმერ უგულავა, შორენა კაპანაძე, ნატალია
 ჯინჭარაძე – აღმოსავლური ხურმის ჯიშების სამეურნეო
 მახასიათებლების შესწავლა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის
 პირობებში _____ 48

ნინო ავალიშვილი – ბეოლოგიური პროცესების როლი ქანებისა და
 რელიეფის ფორმირებაში _____ 51

ლ.გ. ბაზერაშვილი, ნ. ბოკუჩავა, მ. კეველიშვილი, ნ. ჯიბლაშვილი –
 წაბლის დაავადებანი წინანდლის დენდროკარკში _____ 56

ტრისტან ჯობავა – ლიმონ ქართულის, მეიერისა და დიოსკურიას
 მალსეპრობამქლოვის შესწავლის შედეგები _____ 58

**Мака Кубанейшвили – ТОПИНАМБУР (ЗЕМЛЯНАЯ ГРУША) – ПОЛЕЗНОЕ
 РАСТЕНИЕ _____ 66**

გულნარა დვალაძე – მაყვლის (Rubus) მცენარის მიზანდასახული
 კულტივირების პერსპექტივა ახალი სახის კვების მრეწველობის
 საღებავის წარმოებისათვის და ბიომრავალფეროვნების დაცვა
 _____ 69

ნინო ყიფიანი, მაია ხელაძე – ტრიფოლიატის სხვადასხვა ფორმების ბიო-მორფოლოგიური დასასიათება _____	72
ნინო კელენჯერიძე, ნელი კელენჯერიძე – ორბანული და მინერალური სასუქების შედარებითი ეფექტურობა დაბალნაყოფიერ ალუვიურ ნიადაგებზე გაშენებულ ფეიჭოს პლანტაციაში _____	76
ნატალია სანთელაძე – ფეიჭოს კულტურის ეკონომიკური ეფექტურობა იმერეთის რეგიონის ალუვიურ ნიადაგებზე _____	79
ვაჟა თოდუა, დალი ბერიკაშვილი, სოფიო ცქვიტაია – ველური ხილი, გამრავლება, ჭიმიური შემადგენლობა და გამომწენების პერსპექტივები _____	81
ლია კოპალიანი – ზეთისხილის ყვავილობისა და ნაყოფმსხმოიარობის ფენოლოგიური ფაზების მიმდინარეობა იმერეთის რეგიონში _____	90
მზია კურდღელია – ლავანდის კულტურის პერსპექტივა საქართველოში _____	93
ალექსანდრა ჩაფიჩაძე, მაკა ყუბანეიშვილი – ჩაიოტა (<i>Sechium edule</i>) – ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წყარო _____	97
სულიკო ბერიძე – ცხოველთა კვების ტრადიციები საქართველოში და მისი გავლენა პროდუქტიულობაზე _____	101
მაყვალა ფრუიძე, ეკატერინე ბენდელიანი – ლუდის შენახვაზე მოქმედი ფაქტორები _____	104
ეკატერინე კახნიაშვილი – ჩაის არომატიზაცია და მიღებული პროდუქტის ეკონომიური გაანგარიშება _____	110
ვარლამ აკლაკოვი – პროლინის, არბინინისა და ჰისტიდინის ბარდაქმნის ზოგიერთი თავისებურებანი საფუძვრებში ღვინის შამპანიზაციისას _____	114
მალხაზ მიქაბერიძე – აბრონეფლეულის სემიტრულ-ოპტიკური მასასიათებლების გამოკვლევა _____	118
თამარ ხუციძე – ველური ყვავილოვანი მცენარის - შავყამალას (<i>Scrophulariaceae Lunariifolia Boiss</i>) გვირგვინის ფურცლების მღებავი ნივთიერების მორფოლოგია _____	121
ნანა ქათამაძე, თამარ ხუციძე – ჩაის ფოთლის შენახვისა და ტრანსპორტირების პერიოდში მიმდინარე ჭიმიური და მიკრობიოლოგიური პროცესები _____	124
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – თბილისის „კუს ტბის“ რეკრეაციული ზონის დენდროფლორის მდგომარეობის შეფასება და სარეკონსტრუქციო ღონისძიებების მეცნიერული დასაბუთება _____	128
ქეთევან ქუთელია – აქტინიდიის კულტურის თესლით გამრავლება _____	136

ეთერ ბენიძე, ვანდა გვანცველაძე – ბარემოს ტემპერატურული პირობების გავლენა ზოგიერთი ბაზაფხულზე მოყვავილე მერქნიანი მცენარის ფენოფაზების მიმდინარეობაზე	138
თეიმურაზ კანდელაკი, რამაზ კილაძე, ჯამბულ ქანთარია – ძალაძე თბილისის საზღვრებში და მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული მწვანე ნარბავებისა და სახელმწიფო ტყის ფონდის დაცვის რეზერვების მმართველის შეფასება	144
ეთერ ბენიძე, ეკატერინა გუბელაძე, მარინა კუცია, იზა ოჩხიკიძე, ქეთევან ქუთელია – აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჯავჭავაძის გამზირზე მდებარე სასწავლო კორპუსის მიმდებარე ტერიტორიის ლანდშაფტურ-ეკოლოგიური შესწავლის შედეგები	151

2 **მულტიდისციპლინარული დარგები** MULTIDISCIPLINARY BRANCHES МЕЖДУДИСЦИПЛИНАРНЫЕ ОТРАСЛИ

ზეინაბ ახალაძე – საქართველოს აბრეშქვორები	161
მანანა შალამბერიძე – შერჩეულ მემკვიდრეებში შერჩერის უწყვეტი	166
გულადი თხილაიშვილი – ანტი-დემინგის მნიშვნელობა ეროვნული სასურსათო უსაფრთხოების გადარჩევის საკითხში	170
ნატო ჯაბიძე – სოფლის მემკვიდრის შემდგომი განვითარება, მიწის მართვის თანამედროვე სისტემის შემდგომი გარეშე შეუძლებელია	176
ჯემალ ანანიძე, გიორგი ჯაბიძე – სოფლის მემკვიდრის სპეციალიზაციისა და დარბაზი შემთავსების ეკონომიკური ეფექტიანობა აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	183
გელა ლოსაბერიძე, დავით კბილაშვილი – აბრეშქვორების განვითარების პრობლემები და პერსპექტივები საქართველოში	187
სოსო თავბერიძე, ემზარ კილასონია – სამანქანო-სატრანსპორტო აბრეშქვორების საყრდენ-ჩაჭიდებითი გამავლობის კვლევა შერეულ მიწათმოქმედების პირობებში	193
ემზარი კილასონია – ზეთისხილის სადემონსტრაციო ნაკვეთზე ჩასატარებელი მმართველ სამუშაოთა ტექნოლოგია	197
მამუკა წიქორიძე – მინერალური საუბების მმართველობის უწყვეტი მოგზაურობა და სიმინდის რიბთაშორისებში შეთანხმებული	200
სოსო თავბერიძე, დავით კბილაშვილი – თვლიანი ტრანსპორტის საკურსო მდგრადობის კვლევა	203

დარეჯან ჩხიროძე – მღბრადი განვითარება ეკონომიკის განვითარების გარანტი	208
იზოლდა ხასაია – ტურისტული მომსახურების მომხმარებელთა პრობლემები იმერეთში	211
სერგო ცაგარეიშვილი, აკაკი ნასყიდაშვილი, მათა დიაკონიძე – კვების მომსახურების ზოგადი დახასიათება ტურიზმში	216

1 აგრონომიის მეცნიერება AGRICULTURAL SCIENCES АГРАЛЬНЫЕ НАУКИ

ტრიფოლიატის სხვადასხვა ფორმების ბიო-მორფოლოგიური დახასიათება

ნინო ყიფიანი

სოფლის მეურნეობის აკადემიური დოქტორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

მაია ხელაძე

სოფლის მეურნეობის აკადემიური დოქტორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

სტატიაში განხილულია ტრიფოლიატის სხვადასხვა ფორმების ბიო-მორფოლოგიური დახასიათება, კერძოდ საკვლევად აღებული გექონდა შემდეგი ფორმები: პონციურუს ტრიფოლიატა ჩვეულებრივი დიპლოიდური ფორმა, ტრიფოლიატა - ადრემსხმოიარე ტეტრაპლოიდური ფორმა, ტრიფოლიატა ადრემწიფადი ტეტრაპლოიდური ფორმა და ტრიფოლიატა ნაგალა ტეტრაპლოიდური ფორმა. შევისწავლეთ აღნიშნული ფორმების ზრდის ფენოლოგია და განვითარების ფაზები, დაკვირვებებმა გვიჩვენა, რომ მეტად საინტერესო და მნიშვნელოვანია ტრიფოლიატა ადრემწიფადი და ტრიფოლიატა - ადრემსხმოიარე ტეტრაპლოიდური ფორმების გამოყენება, როგორც საძირედ, ისე შორეული ჰიბრიდიზაციის მეთოდის განხორციელებისათვის მათ კომპონენტებად.

სასოფლო-სამეურნეო კულტურების სელექციაში ფართოდ გამოიყენება შორეული ჰიბრიდიზაციის მეთოდი. ამ გზით მიღებულია ძალიან ბევრი ჯიში ციტრუსებში, ხორბალში, კარტოფილში ტექნიკურ და სხვა კულტურებში. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შორეული ჰიბრიდიზაციის მეთოდის გამოყენება ციტრუსოვანთა სელექციაში სადაც, ყინვაგამძლე ჰიბრიდული ფორმების მისაღებად კომბინაციაში ერთ-ერთ მამა კომპონენტად აღებულია პონციურუს ტრიფოლიატა. ჩვენი კვლევის მიზანს წარმოადგენდა ტრიფოლიატის სხვადასხვა ფორმების ბიო-მორფოლოგიური დახასიათება.

კვლევისათვის აღებული გექონდა ტრიფოლიატა ჩვეულებრივი (საკონტროლო მცენარე), ტრიფოლიატა ადრემსხმოიარე, ტრიფოლიატა ნაგალა და ადრემწიფადი ტრიფოლიატას მცენარეები. ჩვენი შესწავლის ობიექტები განლაგებული იყო ფ. მამფორიას სახელობის ციტრუსოვან მცენარეთა სელექციისა და გენეტიკის სამეცნიერო-კვლევითი ლაბორატორიის საკოლექციო ნაკვეთებზე. საჭიროდ მიგვაჩნია დავახასიათოთ ზემოთ აღნიშნული ტრიფოლიატის ფორმები ბიო-მორფოლოგიური ნიშნების მიხედვით.

პონციურუს ტრიფოლიატა ჩვეულებრივი დიპლოიდური ფორმა. იგი შედის ნარინჯოვნების ქვეოჯახში, როგორც დამოუკიდებელი გვარი. დღეისათვის ნარინჯოვანთა კლასიფიკაციაში ამ გვარით ცნობილია მხოლოდ ერთი ბოტანიკური სახელწოდება პონციურუს-პონციურუს ტრიფოლიატას სხვა ნარინჯოვნებისგან განსხვავებით ახასიათებს ფოთოლცვენა. შემოდგომაზე მას ფოთლები მთლიანად ცვივა.

ხე დაბალტანიანია, ფოთოლმცვენი, შეკრული ვარჯით, გრძელი ეკლებით (1,5-10,0სმ) ფოთლები სამფირფიტოვანი, ყვავილობს წელიწადში ერთჯერ, იშვიათად ორჯერ. ყვავილი თეთრი, მსხვილი განლაგებულია ერთეულებად, გვირგვინის ფურცლები 5, სამ-

ტვერ პარკები ყვითელი. ნაყოფი საშუალო ზომის, შებუსული, საკვებად უვარგისი, შეიცავს დიდი რაოდენობით თესლებს (15-30ც), ხასისათდება მაღალი პოლიემბრიონით. მცენარე არის ყინვაგამძლე, თავისუფლად იტანს 20-22⁰C ყინვას. ფართოდ გამოიყენება ციტრუსოვანთა მენობისას საძირედ.

ტრიფოლიატა - ადრემსმოიარე ტეტრაპლოიდური ფორმა. მცენარე ნახევრად ბუჩქისებრი ფორმაა, საშუალოდ მზარდი, გაშლილი ვარჯით, ნაკლებ ივითარებს გვერდით ტოტებს და ახასიათებს სიმაღლეში ზრდა, რიტაც განსხვავდება ჩვეულებრივი ტრიფოლიატის ფორმისგან, ტოტები ნაკლებ ეკლიანი, ფოთლები წვრილი და ძლიერ დატალღული, ყვავილები მოტაცსებულია ფოთლის იდლიასი, ნაყოფი საშუალო ზომის შებუსული, დანაოჭებული ზედაპირით. ნაყოფში თესლი 12-19 ცალამდე. თესლში მრავალჩანასახიანობის უნარი სუსტადაა გამოხატული. მცენარე ჩვეულებრივი ფორმიდან ძირითადად იმით განსხვავდება რომ ამ ფორმის ნათესარები ყვავილობენ დათესვიდან მეორე წელს, მასინ როდესაც ტრიფოლიატას ჩვეულებრივი ფორმის ნათესარები ყვავილობენ და მსხმოიარობენ დათესვიდან მეოთხე-მეხუთე წელს.

ტრიფოლიატა ადრემწიფადი ტეტრაპლოიდური ფორმა. ტრიფოლიატა ადრემწიფადი შედარებით ძლიერ მოზარდი მცენარეა, სეკრული კომპაქტური ვარჯით, წვრილი და გრძელი ტოტებით, საკმაოდ დიდი ზომის ეკლებით, ფოთლები სამფირფიტოანი, ყვავილები ანტონციანური შეფერილობის, ნაყოფი მომრგვალო, ოვალური, ნაკლებ შებუსული და დანაოჭებული ზედაპირით, შეიცავს 18-32 ტესლს. მცენარე ხასიათდება მოკლე სავეგეტაციო პერიოდით, უხვი რეგულარული მსხმოიარობით, თესლის აღმოცენების მაღალი უნარით, გამოიყენება ციტრუსოვანთა საძირედ, სხვა ფორმებთან შედარებით 12-14 დღით ადრე ამწიფებს სანამყენე მცენარის ნაყოფს.

ტრიფოლიატა ნაგალა ტეტრაპლოიდური ფორმა. ტრიფოლიატის ნაგალ ფორმა ბუჩქისებრი მცენარეა, ეკლები წვრილი და მოკლე, ფოთლები სამფირფიტოვანი, ყვავილები ანტონციანური შეფერილობის, ნაყოფი წვრილი (20გ-მდე), უსწორმასწორო ზედაპირით, ნაყოფი შეიცავს 12-15 ცალ თესლს, ახასიათებს აღმოცენების საკმაოდ მაღალი უნარი. გამოიყენება ციტრუსოვანთა საძირედ დახურულ გრუნტში.

ჩვენი კვლევისას შევსწავლეთ აღნიშნული მცენარეების ზრდის ფენოლოგია და განვითარების ფაზები, ჩავატარეთ ნაყოფების მექანიკური ანალიზი. მიღებული დაკვირვების შედეგები მოტანილია ცხრილი №1 ში.

ზრდის ფენოლოგია და განვითარების ფაზები პოლიპლოიდური და დიპლოიდური ფორმის პონცირუს ტრიფოლიატაში

№	მცენარის დასახელება	ვმამტაციის დასაწყისი	ვმამტაციის დასასრული	ყვავილობის დასაწყისი	ყვავილობის დასასრული	ნაყოფების მომწიფების დასაწყისი	ნაყოფების მომწიფების დასასრული
1	პონცირუს ტრიფოლიატა ჩვეულებრივი დიპ-	6.03	15.08	14.03	1.04	30.09	20.10

	ლოიდური ფორმა.						
2	ტრიფოლიატა - ადრემსხმოიარე ტეტრაპლოიდური ფორმა	19.03	20.07	15.03	2.04	20.09	9.10
3	ტრიფოლიატა ადრემწიფადი ტეტრაპლოიდური ფორმა	8.03	10.07	11.03	23.03	11.09	10.10
4	ტრიფოლიატა ნაგალა ტეტრაპლოიდური ფორმა.	2.03	29.07	16.03	5.04	27.09	18.10

როგორც ცხრილიდან ჩანს, ყველაზე ადრე იწყებს ზრდა ტრიფოლიატას ნაგალა ფორმა 2.03, ხოლო ადრემწიფადი და ადრემსხმოიარე ფორმები უფრო გვიან იწყებენ ზრდას ვიდრე ჩვეულებრივი დიპლოიდური ფორმა. ყვავილობას და ნაყოფების მომწიფების მხრივ კი, გამოირჩევა ადრემწიფადი და ადრემსხმოიარე ფორმები, რომლებიც ჩვეულებრივი დიპლოიდურ ფორმასთან შედარებით ადრე იწყებენ ყვავილობას (11.03; 15.03) და ასევე ადრე ამწიფებენ ნაყოფებს(9.10; 10.10). რაც შეეხება ნაგალა ფორმას იგი პოლიპლოიდური მცენარეებიდან ყველაზე გვიან ამწიფებს ნაყოფებს. კერძოდ, ნაგალა ფორმის ნაყოფების მომწიფების დასაწყისია 27 სექტემბერი, დამთავრება 18 ოქტომბერი, ამ მხრივ თითქმის ემსგავსება ჩვეულებრივი ტრიფოლიატას დიპლოიდურ ფორმას.

ამრიგად, ტრიფოლიატის სხვადასხვა ფორმების ბიომორფოლოგიურმა შესწავლამ გვიჩვენა რომ ტეტრაპლოიდური ფორმები ზოგიერთი ბიომორფოლოგიური ნიშნებით რამდენადმე განსხვავდებიან ერთმანეთისგან, რის გამოც ტეტრაპლოიდური ფორმებიდან შეიძლება გამოიყოს სხვადასხვა ფორმები, რომლებიც შეგვიძლია წარმატებით გამოვიყენოთ სხვადასხვა ციტრუსების საძირედ, კერძოდ ჩვენი სუბტროპიკული ზონისათვის დამახასიათებელი პერიოდული მკაცრი ზამთრების პირობებში მეტად მნიშვნელოვანია ტრიფოლიატა ადრემწიფადი ტეტრაპლოიდური და ტრიფოლიატა - ადრემსხმოიარე ტეტრაპლოიდური ფორმები. ასევე მნიშვნელოვანია, ის გარემოებაც აღნიშნული ფორმები შეიძლება წარმატებით იქნას გამოყენებული ციტრუსოვანთა შორეული ჰიბრიდიზაციისას მშობელ კომპონენტებად, ვინაიდან საყოველთაოდ ცნობილია რომ ციტრუსოვანთა კულტურული ჯიშები ხასიათდებიან დაბალი ყინვაგამძლეობით.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ფ. დ. მამფორია ფ. დ. - სუბტროპიკულ მცენარეთა სელექცია და გენეტიკა – „ანასეული“; თბილისი, 1980წ გვ.24
2. თუთბერიძე ბ., კალანდარიშვილი ტ., - შორეული ჰიბრიდიზაცია –“საბჭოთა აჭარა” ბათუმი; 1990წ; გვ.9-24
3. ჯაბნიძე რ. - ჩაი და ციტრუსები –თბილისი; 2004წ; 446-449გვ.

BIO-MORPHOLOGICAL CHARACTERISTIC OF VARIOUS FORMS OF A TRIFOLIATA.

Nino Kipiani

Academic doctor of agriculture, Akaki Tsereteli State University

Maya Kheladze

Academic doctor of agriculture, Akaki Tsereteli State University

Resume

In article the bio-morphological characteristic of various forms of a trifoliata is considered, in particular, for research the following forms are taken: poncirus - a usual diploidic form, a trifoliata – an early prolific tetraploid form, a trifoliata - the early ripe tetraploid form and a trifoliata nagal a trifoliat a tetraploid form. Growth of phenology of these forms and a phase of development is studied. Researches showed that the most interesting and considerable is use of a trifoliata early ripe and trifoliata - early prolific tetraploid forms, as the main component for implementation of a method of hybridization.

БИО-МОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАЗЛИЧНЫХ ФОРМ ТРИФОЛИАТЫ.

Нино Кипиани

академический доктор сельского хозяйства, Государственный университет Акакия Церетели

Майя Хеладзе

академический доктор сельского хозяйства, Государственный университет Акакия Церетели

Резюме

В статье рассмотрена био-морфологическая характеристика различных форм трифолиаты, в частности, для исследования были взяты следующие формы: понцирус трифолиата - обычная диплоидная форма, трифолиата – раннеплодовая тетраплоидная форма, трифолиата - раннеспелая тетраплоидная форма и трифолиата нагала тетраплоидная форма. Изучен рост фенологии данных форм и фазы развития. Исследования показали, что наиболее интересным и значительным является использование трифолиаты раннеспелой и трифолиаты - раннеплодовой тетраплоидных форм, как главный компонент для осуществления метода гибридизации.